

Byla C-562/21 PPU**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2021 m. rugsėjo 14 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:*Rechtbank Amsterdam* (Nyderlandai)**Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:**

2021 m. rugsėjo 14 d.

Pareiškėja:*Openbaar Ministerie***Kita proceso šalis:**

X

C-562/21 PPU – 1

RECHTBANK AMSTERDAM**INTERNATIONALE RECHTSHULPKAMER****(Amsterdamo apylinkės teismo tarptautinio teismo bendradarbiavimo kolegija, Nyderlandai)****<...> Paskelbimo data: 2021 m. rugsėjo 14 d.****TARPINIS SPRENDIMAS**

dėl bylą nagrinėjančiam teismui pagal *Overleveringswet* (Įstatymas dėl perdavimo, toliau – OLW) 23 straipsnį pateikto *officier van justitie* (prokuroras, Nyderlandai) pareiškimo. Šiame 2021 m. gegužės 19 d. pareiškime, be kita ko, prašoma išnagrinėti Europos arešto orderį (toliau – EAO).

2021 m. balandžio 6 d. *Sąd Okręgowy w Lublinie* (Liublino apygardos teismas, Lenkija) išdavė šį EAO, siekdamas, kad būtų suimtas ir perduotas:

X

<...>

laikomas suimtas *Zuid-Oost* įkalinimo įstaigoje <...>, toliau – prašomas perduoti asmuo.

1. Procesas

<...> (nacionalinio proceso eiga)

2. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

2.1 Taikoma teisė

Sjungos teisė

I. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (toliau – Chartija)

Chartijos 47 straipsnio pirmoje ir antroje pastraipose, 51 straipsnio 1 dalyje ir 52 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta:

47 straipsnis

Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą

Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas.

51 straipsnis

Taikymo sritis

1. Šios Chartijos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bei valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. Todėl jie turi gerbti teises, laikytis principų ir juos taikyti pagal turimus atitinkamus įgaliojimus, nepažeisdami Sąjungos įgaliojimų, suteiktų jai Sutartimis, ribų.

52 straipsnis

Teisių ir principų taikymo sritis ir aiškinimas

<...>

3. Šioje Chartijoje nurodytų teisių, atitinkančių Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, esmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta toje Konvencijoje. Ši nuostata nekliaudo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą.
- II. 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (toliau – Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR) (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24)

Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 1 straipsnio 3 dalyje ir 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

1 straipsnis

Europos arešto orderio apibrėžimas ir įpareigojimas jį vykdyti

<...>

3. Šis pagrindų sprendimas nekeičia pareigos gerbti pagrindines teises ir pagrindinius teisinius principus, įtvirtintus Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnyje.

15 straipsnis

Perdavimo sprendimas

1. Vykdančioji teisminė institucija, laikydamasi šiame pamatiniame sprendime nustatytų terminų ir sąlygų, nusprendžia, ar asmuo turi būti perduotas.

Nyderlandų teisė

- III. Įstatymas dėl perdavimo (OLW)

OLW (2004 m. balandžio 29 d. Įstatymas, Stb. 2004, 195), neseniai iš dalies pakeistu 2021 m. kovo 17 d. Įstatymu (Stb. 2021, 155), įgyvendinamas Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR. OWL 1 straipsnio įžanginis sakinytis ir g punktas, 11 straipsnio 1 dalis, 26 straipsnio 1 dalis ir 28 straipsnio 1-3 dalys, tiek, kiek jie yra svarbūs, suformuluoti taip:

1 straipsnis

Šiame įstatyme:

<...>

g. teismas: Amsterdamo apylinkės teismas;

<...>

11 straipsnis

1. Europos arešto orderis nevykdomas, jei, teismo nuomone, yra rimtų ir pagrįstų priežasčių manyti, jog perdavus prašomą perduoti asmenį kils realus pavojus, kad bus pažeistos jo pagrindinės teisės, garantuojamos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje.

26 straipsnis

1. Teismas nagrinėja <...> perdavimo galimybę. <...>

28 straipsnis

1. Teismas ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo posėdžio pabaigos priima sprendimą dėl perdavimo. Sprendimas turi būti motyvuotas.
2. Jei teismas nustato <...>, kad negalima leisti perdavimo <...>, jis priima sprendimą atsisakyti perduoti asmenį.
3. 2 dalyje nenurodytais atvejais teismas savo sprendimu leidžia perdavimą, jei nemano, kad dėl Europos arešto orderio nereikia imtis jokių veiksmų pagal 11 straipsnio 1 dalį <...>.

2.2 Motyvai

1. Prašomas perduoti asmuo yra Lenkijos pilietis. *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apylinkės teismas) turi priimti sprendimą dėl 2021 m. balandžio 6 d. Lenkijos teisminių institucijų dvejų metų laisvės atėmimo bausmės vykdymo tikslais išduoto EAO vykdymo. Ši bausmė įsiteisėjusi 2020 m. birželio 30 d. nuosprendžiu skirta už 1) asmens vertimą atlikti tam tikrus veiksmus panaudojant smurtą ir grasinimus smurtu ir 2) grasinimą smurtu. Suinteresuotasis asmuo nesutiko būti perduotas Lenkijai.
2. *Rechtbank* (teismas) nemato jokių priežasčių, galinčių užkirsti kelią prašomo perduoti asmens perdavimui, išskyrus prejudiciniam[e] klausim[e] išdėstytą problemą*.
3. *Rechtbank* (teismas) nustatė, kad išduodančiojoje valstybėje narėje nuo 2017 m. rudens yra sisteminių ar bendrų teisminės valdžios nepriklausomumo trūkumų;

* Vertėjo pastaba: panašu, kad autorius pavartojo daugiskaitą dėl rašybos klaidos, nes šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą yra tik vienas klausimas.

taigi jų jau buvo išduodant aptariamą EAO ir yra šiuo metu. Nuo 2017 m. rudens šių trūkumų gerokai padaugėjo. Dėl šių trūkumų išduodančiojoje valstybėje narėje apskritai kyla realus pavojus, kad nebus paisoma Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje garantuojamos pagrindinės teisės į teisingą bylos nagrinėjimą esmės, t. y. realus pavojus, kad bus pažeista teisė į nepriklausomą teismą.

- 4 Be to, šie sisteminiai ar bendri trūkumai (iš dalies) turi įtakos pagrindinei teisei į pagal įstatymą įsteigtą teismą, garantuojamai Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje. Šiuos trūkumus lėmė 2018 m. sausio 17 d. įsigaliojęs 2017 m. gruodžio 8 d. Įstatymas dėl *Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teismų taryba, Lenkija, toliau – NTT) padėties ir jos vaidmens paskiriant Lenkijos teismų valdžios atstovus¹. *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija, toliau – AT) savo 2020 m. sausio 23 d. Rezoliucijoje byloje BSA I-4110-1/20 konstatavo, kad pagal 2018 m. įsigaliojusį įstatymą NTT yra ne nepriklausomas organas, o organas, tiesiogiai kontroliuojamas politinės valdžios, ir dėl šio nepriklausomumo trūkumo² teisėjų paskyrimo procedūra taip pat turi trūkumų. Dėl kitų nei AT teismų rezoliucijoje daroma išvada, kad bylą nagrinėjantis teismas ne visada sudaromas taip, kaip numatyta Lenkijos Baudžiamojo proceso kodekse, kai į jo sudėtį įeina asmuo, paskirtas teisėju NTT siūlymu pagal 2018 m. įsigaliojusį įstatymą, nes dėl paskyrimo procedūros trūkumo šio atvejo aplinkybėmis pažeidžiamos Lenkijos Konstitucijoje, Chartijos 47 straipsnyje ir EŽTK 6 straipsnyje įtvirtintos nepriklausomumo ir nešališkumo garantijos. Tokia išvada netaikoma iki rezoliucijos priimtiems nuosprendžiams ir nuosprendžiams, kurie turi būti priimti bylose, kurios tą dieną jau buvo nagrinėjamos teismų kolegijose³.

Kitoje jam pateiktoje byloje dėl EAO *Rechtbank* (teismas) susipažino su 2020 m. sausio 25 d. sąrašu, kuriame buvo nurodytos 384 teisėjų, paskirtų NTT siūlymu pagal 2018 m. įsigaliojusį įstatymą, pavardės⁴. Tikėtina, kad tokių paskyrimų skaičius laikui bėgant tik padidėjo.

¹ *Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (2017 m. gruodžio 8 d. Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl nacionalinės teisėjų tarybos ir kai kurie kiti įstatymai).

² Žr. 2021 m. liepos 15 d. Sprendimo *Komisija / Lenkija (Régime disciplinaire des juges)*, C-791/19, EU:C:2021:596, 108 punktą („Reikia konstatuoti, kad šio sprendimo 104–107 punktuose nurodytos aplinkybės gali sukelti pagrįstą abejonių dėl NTT nepriklausomumo ir jos vaidmens drausmės bylą kolegijos narių skyrimo procese“) ir 110 punktą („Tokios aplinkybės, įvertintos atliekant bendrą analizę, apimančią svarbų NTT vaidmenį skiriant drausmės bylą kolegijos, t. y., kaip matyti iš šio sprendimo 108 punkto, organo, kurio nepriklausomumas nuo politinės valdžios yra abejotinas, narius <...>“).

³ Rezoliucijos vertimą anglų kalba galima rasti AT interneto svetainėje: http://www.sn.pl/aktualnosci/SiteAssets/Lists/Wydarzenia/AllItems/BSA%20I-4110-1_20_English.pdf.

⁴ Šaltinis: *Bron* : <https://oko.press/lista-dla-obywateli-384-sedziow-zarekomendowanych-przez-neo-krs/>

Taigi esama realaus pavojaus, kad vienas ar keli teisėjai, NTT siūlymu paskirti pagal 2018 m. įsigaliojusį įstatymą, dalyvaus prašomo perduoti asmens, perduodamo Lenkijai bausmės ar laisvės atėmimo priemonės vykdymo tikslais, procese.

- 5 Priešingai, nei prašomo perduoti asmens, kurį Lenkijai prašoma perduoti baudžiamojo persekiojimo tikslais, atveju, prašomas perduoti asmuo, kurį Lenkijai prašoma perduoti siekiant įvykdyti bausmę ar laisvės atėmimo priemonę, faktiškai turi galimybę tiksliai žinoti, kurie išduodančiosios valstybės narės teisėjai dalyvavo jo procese.

Lygiai taip pat, kaip prašomas perduoti asmuo, kurį Lenkijai prašoma perduoti baudžiamojo persekiojimo tikslais, prašomas perduoti asmuo, kurį Lenkijai prašoma perduoti siekiant vykdyti bausmę ar laisvės atėmimo priemonę, nuo 2020 m. vasario 14 d. negali veiksmingai užginčyti teisėjo paskyrimo ar jo teismo funkcijų vykdymo teisėtumo. Pagal 2020 m. vasario 14 d. įsigaliojusius teisės aktus⁵ Lenkijos teismai neturi teisės nagrinėti tokios gynybos priemonės⁶.

- 6 *Rechtbank* (teismas) negali automatiškai daryti 4 ir 5 punktuose nurodytos išvados, kad perdavimo išduodančiajai valstybei narei atveju esama realaus pavojaus (bendro ar asmeninio), jog bus visiškai pažeista prašomo perduoti asmens teisė į pagal įstatymą įsteigtą teismą vien dėl to, kad neaišku, kokį kriterijų reikia taikyti vertinant, ar ši teisė pažeista. Šiuo klausimu taip pat svarbu pažymėti, jog Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) mano, kad nors teisė į pagal įstatymą įsteigtą teismą yra „savarankiška“ teisė, ji glaudžiai susijusi su nepriklausomumo ir nešališkumo garantijomis. Siekdamas nustatyti, ar dėl pažeidimų skiriant teisėją pažeidžiama ši teisė, EŽTT taiko trejopą retrospektyvųjį kriterijų⁷. Neaišku, ar šis kriterijus taip pat turi būti taikomas esant tarpvalstybiniam sprendimo dėl perdavimo bausmės ar laisvės atėmimo priemonės vykdymo tikslais kontekstui.
- 7 2021 m. liepos 30 d. nutartimi *Supreme Court of Ireland* (Aukščiausiasis Teismas, Airija) pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą (Teisingumo Teismas jį gavo 2021 m. rugpjūčio 3 d.) Teisingumo Teisme žinomas kaip byla C-480/21 (*Minister for Justice and*

⁵ Teismų valdžios įstatymų (įskaitant Įstatymą dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo, Aukščiausiojo Teismo įstatymą ir Nacionalinės teisėjų tarybos įstatymą) pakeitimai. [*Ustawa z 14 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw* (2020 m. vasario 14 d. Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Įstatymas dėl bendrosios kompetencijos teismų organizavimo, Aukščiausiojo Teismo įstatymas ir kai kurie kiti įstatymai.)].

⁶ 26 straipsnio 3 dalis.

⁷ Žr. 2020 m. gruodžio 1 d. EŽTT (Didžioji kolegija) sprendimą *Guðmundur Andri Ástráðsson prieš Airiją* (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, 243–252 punktai) ir 2021 m. liepos 22 d. EŽTT sprendimą *Reczkowicz prieš Lenkiją* (CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, 221–224 punktai).

Equality). Iš *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas) pateiktų prejudicinių klausimų formuluotės matyti, kad jie susiję su EAO, išduotu *baudžiamojo persekiojimo* tikslais, nors vienas iš Airijos teismui pateiktų EAO yra susijęs su laisvės atėmimo baudmės vykdymu. Šioje byloje aptariamas EAO taip pat yra susijęs su laisvės atėmimo baudmės vykdymu. Įsiteisėjęs nuosprendis, kuriuo remiantis išduotas šis EAO, priimtas po 2020 m. vasario 14 d. Nors tokiu atveju prašomas perduoti asmuo turėtų galimybę nustatyti, kurie teisėjai nagrinėjo jo baudžiamąją bylą (taigi šiuo požiūriu skirtingai nei byloje dėl persekiojimo, jokios veiksmingos teisinės gynybos priemonės tuo atveju, kai pažeista teisė į pagal įstatymą įsteigtą teismą, Lenkijoje nenumatyta net byloje dėl įsiteisėjusio po 2020 m. vasario 14 d. priimto nuosprendžio vykdymo. Todėl kyla klausimas dėl kriterijaus, kurį turi taikyti vykdančioji teisminė institucija, turinti priimti sprendimą dėl baudmės ar laisvės atėmimo priemonės vykdymo tikslais išduoto EAO vykdymo, kai nagrinėja, ar išduodančiojoje valstybėje narėje pažeista teisė į pagal įstatymą įsteigtą teismą.

- 8 Atsakymas į šį klausimą nėra „aiškus“ ir juo labiau neišplaukia tiesiogiai iš ankstesnės Teisingumo Teismo jurisprudencijos.
- 9 Taigi *Rechtbank* (teismas) Teisingumo Teismui pateikia tokį prejudicinį klausimą:
<...> (žr. 4 dalį)

2.3 Prašymas taikyti sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą

- 10 *Rechtbank* (teismas), kaip ir *Supreme Court* (Aukščiausiasis Teismas) mano, kad į klausimą reikėtų atsakyti greitai. Nyderlanduose Lenkijos teisminių institucijų išduoti EAO sudaro nemažą dalį vykdančiųjų teisminių institucijų darbo krūvio⁸.
- 11 *Rechtbank* (teismas) Teisingumo Teismo prašo šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą nagrinėti taikant SESV 267 straipsnio ketvirtoje pastraipoje ir Procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 12 Prejudicinis klausimas susijęs su SESV trečiosios dalies V antraštinėje dalyje nurodyta sritimi. Šiuo metu prašomas perduoti asmuo laikomas suimtas perdavimo tikslais Nyderlanduose. *Rechtbank* (teismas) negali priimti sprendimo dėl perdavimo, kol Teisingumo Teismas neatsakė į prejudicinį klausimą^{*}. Taigi greitas Teisingumo Teismo atsakymas į prejudicinį klausimą turės tiesioginės ir

⁸ Pagal naujausius statistinius duomenis, būtent pagal 2019m. duomenis, Nyderlandai tais metais gavo 1077 EAO. Iš šių EAO 379 buvo gauti iš Lenkijos. Šaltinis: *Openbaar Ministerie, Internationaal Rechtshulpcentrum Amsterdam* (prokuratūra, tarptautinio teismo bendradarbiavimo centras, Amsterdamas, Nyderlandai), *Jaarrapportage Europees aanhoudingsbevel 2019*, p. 9.

^{*} Vertėjo pastaba: panašu, kad autorius pavartojo daugiskaitą dėl rašybos klaidos, nes šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą yra tik vienas klausimas.

lemiamos įtakos suinteresuotojo asmens laikymo suimto perdavimo tikslais trukmei.

3. Išvada

Siekiant pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą reikia atnaujinti žodinę proceso dalį.

4. Sprendimas

PATEIKTI Europos Sąjungos Teisingumo Teismui **PRAŠYMA** atsakyti į tokį prejudicinį klausimą:

Kokį kriterijų turi taikyti teismas, turintis priimti sprendimą dėl bausmės ar laisvės atėmimo priemonės vykdymo tikslais išduoto EAO vykdymo, kai nagrinėja, ar išduodančiojoje valstybėje narėje per kaltinamuoju nuosprendžiu pasibaigusį procesą buvo pažeista teisė į pagal įstatymą įsteigtą teismą, o šioje valstybėje narėje nenumatyta galimybės imtis veiksmingos teisminės gynybos priemonės šios teisės pažeidimo atveju?

<...> (baigiamoji formuluotė ir parašai)